

גליח 439
שנה ו' תשפ"אסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה פעם אמר רבי יהודה לא ברור לי פירוש הפסוק "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה" אמר רב דימי שמעתי פירוש לפסוק, אך איני זוכר אותו, החכמים הגדולים לא ידעו לפרשה על פי הסוד ומה נאמר אנחנו? קם רבי יהודה ואמר בישיבה של חברנו בעלי המשנה ידועה פרשה זו ואינה נסתרת. הלכו החכמים לשיבתו של רבי אלעזר, מצאוהו דורש ומגלה סוד התפילין, אמר להם רבי אלעזר, אומר אני עתה לפני התלמידים את הטעם למצות תפילין, כי אשרי אדם המניח תפילין ויודע את סודן, גילה רבי אלעזר גם להם את הטעם על פי סוד. אמר רבי יהודה אלמלא לא באנו אלא כדי לדעת סוד זה שנגלה לנו עתה דיינו, ולרבי אלעזר אמרו החכמים אשרי חלקך בעולם הבא משום שאין סוד שנסתר ממך. אחר כך סיפרו לו את מטרת בואם שמבקשים הם לדעת את הסוד בפירוש הפסוק "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה" גילה להם רבי אלעזר את הסוד והוסיף הרבה סודות התורה על פסוק זה.

(זוהר ח"א קכט א)

פרשת השבוע

הרי היא ברשות האב, מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל, הרי היא ברשות הבעל.

ועתה, המשיך הילד במתיקות את דבריו, דברי הכתוב הם מדויקים ומוזקקים, כי הלא מספר פסוקים לפני הכתוב הזה בפסוק י', נאמר כי אליעזר לקח אתו את כל טוב אדוניו בידו, ומפרש רש"י שם, שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כדי שיסכימו לשלוח לו בתם, וכמוכן שגם אליעזר עבד אברהם היה בכלל שטר מתנה זה להיות לעבד ליצחק, אבל כל זמן שרבקה ונערותיה בתור שלוחי האב או אחיה ואמה הלכו יחד עם אליעזר, עדיין לא היה אליעזר עבדה של רבקה וכמו שנאמר במשנה מפורש כי בזמן שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל עדיין היא ברשות האב, ואין לה כל חלק ונחלה בנכסי בעלה, ומשום כך כתוב לאמר ותקם רבקה ונערותיה ותלכנה אחרי האיש ולא אחרי העבד, כי כשהלכה עם נערותיה שלוחי אביה או אמה עדיין היתה ברשות הוריה ואין אליעזר נחשב לעבד לה, ואולם אחרי כן כשנערותיה עזבו אותה וחזרו לבית אביה, והיא הלכה רק עם אליעזר שליח הבעל, נאמר ויקח העבד את רבקה וילך, כי אחרי ששלוחי האב מסרו אותה לשליח הבעל שהוא אליעזר, הרי היא ברשות הבעל ואליעזר נחשב לעבד לה.

ותקח רבקה וגו' אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וגו' (כ"ד ס"א) מסופר על הגה"ק רבי שלמה זלמן מוואלוז'ין זיע"א, שבהיותו כבן שבע כבר היה בקי במספר מסכתות. ביום החמישי בשבוע היתה דרכם של המלמדים ללמוד עם התלמידים את פרשת השבוע כולה עם פירוש רש"י. בפרשת חיי שרה, ישבו התלמידים וקראו לפני רבם את הפסוק "ותקם רבקה ונערותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך". הילד שלמה זלמן פנה אל מלמדו ושאל אותו: מדוע מתחילה כאשר רבקה ונערותיה הלכו אחרי אליעזר קראוהו הכתוב בשם איש, כמו שנאמר ותלכנה אחרי האיש, ואילו אחרי כן כשלקח את רבקה והלך עמה קרא אותו בשם עבד. המלמד נשתתק, הרהר קמט את מצחו ולא ידע מה לענות, אז פנה אליו ואמר לו: נו זלמנקה הלא אומרים עליך כי חריף ומחודד אתה, תענה בעצמך תשובה על שאלתך.

זלמן הקטן סגר את עיניו, חשב מעט וענה: אני חושב, כי דברי הכתוב יתיישבו היטב על פי משנה אחת, במסכת כתובות (דף מ"ח) לעולם היא הבת ברשות האב, עד שתכנס לרשות הבעל לנישואין, מסר האב את בתו לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל, הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל,

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:19 ת"א: 5:20 ר"ת: 5:54

פרשת חיי שרה

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:05 ת"א: 4:19

הגביר קיים את הבטחתו, הוא בא בדברים עם אחד מחבריו שהיה זקוק לאדם נאמן וישר, שיעזור לו בחנות שלו, הוא לקח אליו את היהודי בהמלצת הגביר, ונתן לו משכורת טובה. היהודי הכין לעצמו קופסה קטנה, ובכל שבוע שם בה כמה מטבעות, כדי לחסוך ממשכורתו את הסכום שלוהה מהגביר.

כאשר נתמלאה הקופסה ונאסף בה סכום החוב, בא היהודי אל הגביר, הניח את הכסף על השולחן ואמר: "בשביל מצווה ובמיוחד גמילות חסד לא נוהגים לומר תודה, אולם האמן לי שאצלי היום הוא חג גדול שאני מסוגל להחזיר לך את חובי בעזרת השם יתברך". הגביר שמח בשמחת הלווה והחל לחפש את שטר החוב, אולם לא הצליח למצוא אותו, אחרי חיפוש קצר הוא, אמר ללווה כי למרבה הצער אין הוא יכול כרגע לקבל ממנו את סכום החוב, כי אין שטר החוב תחת ידו, והרי חז"ל אמרו כי אסור לו לאדם להחזיק אצלו שטר חוב שכבר שולם, דבר כזה יכול לגרום סיבוכים מיותרים.

אולם הלווה אינו מוותר והוא מתחיל לבקש את המלווה שיעשה לו טובה ויקח ממנו את הכסף, הוא אמר "אם השם עזר לי שאוכל לשלם את חובי, אין אני רוצה לעכב אצלי את הכסף אפילו רגע אחד מיותר, ומי יודע מה יכול לקרות עם הכסף. עשה נא לי טובה, ואם אתה נתת בי אימון והלווית לי את הכסף, הרי אני וודאי יכול לתת בך אימון, אני סמוך ובטוח שפעם שניה לא תדרוש ממני את הכסף, וכאשר תמצא את שטר החוב ותקרא אותו". בלית ברירה לקח המלווה את תשלום החוב והלווה הלך הביתה שמח וטוב לב.

כעבור ימים מספר חלה הגביר לפתע פתאום והלך לעולמו. כל העיר התאבלה מרות על מותו ללא עת של היהודי היקר, שהיה רודף צדקה וחסד, במיוחד התאבלו אלה וגם היהודי שלנו בתוכם, שנעזרו בפועל על ידי הגביר ששבק עתה חיים לכל חי. בתום ה"שבעה" כאשר החלו בני הנפטר היורשים לעבור על ערימות הניירות שנמצאו במגירותיו של אביהם, הם מצאו שם את שטר החוב על ה"חוב" שהיהודי החזיר כבר, השטר היה אמנם מלפני שנים, אך עצם הימצאו היה בעינייהם להוכחה ברורה כי החוב לא נגבה ולא שולם, באו איפה היורשים אל היהודי שלנו, ודרשו ממנו לסלק את החוב. היהודי נחרד למשמע אוזניו, "האמינו לי על דיברתי ששילמתי את החוב" החל לשכנע את בניו של הנפטר.

היהודי שקרע שטר חוב לאחר פטירתו

בעיר אחת בתוניסיה, חי פעם יהודי שהיה עשיר גדול בעל צדקה וניחן היה במידות תרומיות, הוא התמסר במיוחד למצוות גמילות חסדים, והיה נותן הלוואות קטנות לבעלי חנויות רוכלים, סוחרים זעירים ובעלי מלאכה, סכומים שהיו דרושים להם כדי לנהל את עסקיהם. מובן מאליו כי לא זו בלבד שלא לקח ריבית מהלווים שלו, אלא אפילו לא דחק בהם לסלק את חובם, כאשר הגיע זמן הפירעון ולא היה להם כסף לשלם, כל מה שהיה דרוש כדי לקבל ממנו גמ"ח, היה לחתום על כתב התחייבות, בו מאשר הלווה שקיבל את סכום ההלוואה, הוא לא היה צריך להביא ערבים שיחתמו על השטר.

פעם אחת בא אל הגביר הזה יהודי, וסיפר לו כי מצבו דחוק מאד, והוא היה רוצה לפתוח חנות כדי שתהיה לו פרנסה ממנה, הגביר שאל אותו מיד לכמה כסף הוא צריך כדי לפתוח את החנות? והתשובה היתה סכום מסויים של ריאל, המטבע התוניסי, מיד הוציא הגביר את סכום הכסף המבוקש, ואיחל ליהודי הצלחה במסחרו. הלה הוסיף כי יתכן שזה יקח קצת זמן עד שיוכל להחזיר את הכסף, אך הגביר אמר לו במאור פנים כי השם יעזור לו, מכל מקום בשנים עשר החדשים הקרובים אין הוא צריך לחשוב על כך אפילו, "ואילו לאחר מכן נחיה ונראה".

הלווה המאושר חתם על שטר חוב, והלך בשמחה כשבבלבו הכרת תודה עמוקה על קבלת ההלוואה. היהודי אמנם פתח את החנות, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים, לא זו בלבד שלא הצליח לחסוך כסף כדי לשלם את חובו. אלא שלאט לאט הפסיד את כל הקרן, ותוך שנים עשר החדשים הוא היה עני מרוד כמו מקודם.

בא היהודי שלנו אל הגביר שבור ומבויש, וסיפר לו את מצבו הקשה, וכי הוא הפסיד את כל הכסף שלוהה ממנו, ואין הוא יודע מה לעשות עתה. אולם הגביר הרגיע אותו ואמר לו "אסור לו ליהודי ליפול לזרועות היאוש, השם יתברך וודאי ימלא את חסרונו, בינתיים זה לא לגמרי היה לשווא, הרי במשך השנה לפחות למדת משהו בחיים, איך לנהל או איך לא לנהל. אשתדל איפה למצוא לך משרה מתאימה אצל אחד מידידי, ובע"ה הכל על מקומו יבוא בשלום".

צישל ונמשל

קפיצת הדרך של אליעזר עבד אברהם

איתא במדרש (בראשית רבה ט') אמר רבי אלעזר: ממנה שקפצה הדרך לפני, יודע אני ש"בדרך נחני ה' בית אחי אדוני".

משל לסוחר אחד שרצה להגיע לעיר רחוקה, ולשם כך בא בדברים עם אדם שהיה בעליהן של עגלות מסע רבות, וביקש ממנו שישכיר לו עגלה ועגלון ראויים כדי שיוכל להגיע למחוז חפצו במהרה. העמיד האיש לסוחר עגלה רתומה לסוסים אבירים, ובחור צעיר שישמש כעגלון, אולם עד מהרה גילה הסוחר כי העגלון הצעיר הוא אילם ואינו יכול לדבר, מיהר הסוחר והתלונן לפני בעל העגלה: מה עשית לי? נתת לי עגלון אילם שאינו יכול לדבר אלי מאומה? ומה בכך? תמה בעל העגלה, האם אין זה מספיק שאתה תדבר אליו? לא ולא – ענה הסוחר – הרי אם נגיע בנסיעתנו אל עיר אחת איך אדע אם זאת העיר בה אני חפץ, אחרי שאיני מכיר את שפת בני העיר ההיא? השיב בעל העגלה: זאת אינה בעיה, כיון שהעגלון לא יעצור כלל עד אשר יגיע אל מחוז חפצך, לכן דע, כי במקום אשר יעצור את המרכבה, שם הוא מחוז חפצך.

כך הוא הנמשל: אליעזר עבד אברהם הלך למצוא אשה ליצחק במקום אשר לא דרכה בו כף רגלו מעולם, ובכל זאת הלך לחפש באשר ימצא, ואמנם אם היתה הליכתו כדרך כל הארץ, אז ודאי לא היה יודע אם המקום אליו הוא הגיע הוא המקום בו ימצא את מבוקשו אם לאו, אולם כאשר נעשה עמו חסד מאת ה' יתברך והדרך קפצה לו עד שנעמד במקום ההוא, מזה הבין שבמקום זה כלתה הדרך ובודאי שכאן ימצא את מבוקשו. ומובנים היטב דברי המדרש שאמר אליעזר: ממנה שקפצה הדרך לפני, אני יודע שבדרך נחני ה' בית אחי אדוני.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א)

וסיפר להם את המעשה שהיה, כיצד הוא הביא את הכסף אל אביהם, וכיצד הוא סירב תחילה לקחתו, כשלא מצא את שטר החוב, וכיצד הוא הלווה ביקש והתחנן לו שיקח את הכסף, והוא סומך עליו שיקרע את שטר החוב כאשר ימצא אותו. עתה נראה כי הוא לא הספיק לעשות זאת עד שהלך לעולמו. יורשי הגביר לא היו מוכנים לקבל את טיעוניו, "יתכן שזה אכן כמו שאתה אומר ויתכן שלא", אמרו לו השניים, "בידינו שטר החוב המעיד על עצמו כי החוב לא שולם, ומשום כך עליך לשלמו", אמרו. בסופו של דבר הסכימו שני הצדדים להביא את הענין להכרעה בפני רב העיר, הרב בחן את שטר החוב היטב וראה שאין עליו שום סימנים שיעידו כי הוא אכן שולם, הוא שמע את טענות הצדדים ושאל אותם שאלות רבות ושונות, הלווה לא הכחיש כי החתימה על שטר החוב היא אכן שלו, אולם הוא המשיך לטעון בעקשנות כי הוא שילם את חובו בסופו של דבר, החזיר הרב את שטר החוב ליורשים, ואמר לצדדים לחזור אליו למחרת בבוקר.

למחרת באו התובעים והנתבע לבית הדין בשעה היעודה, הרב שאל את היורשים אולי יסכימו למחול על החוב, אולם הם השיבו כי אין זה מתקבל על דעתם שאביהם היה מחזיק בידו שטר חוב שכבר שולם, וממילא בטוחים הם כי הכסף מגיע להם. "הבה נראה עוד הפעם את שטר החוב", אמר להם הרב, האחים הוציאו את השטר מהמעטפה כדי להגישו אל הרב, אולם הם נחרדו למראה עיניהם, שטר החוב היה קרוע לאורך החתימה שהיתה בתחתיתו. הם הביטו בפליאה איש על רעהו ושאלו אחד את השני: אתה קרעת את שטר החוב? אתה קרעת את שטר החוב? שניהם הכחישו זאת, ולא ידעו את נפשם. אכן שטר החוב שרק אתמול היה שלם, היה עכשיו קרוע כמעט לשניים. כאן התערב הרב ואמר לשני האחים: שמעו נא יהודים יקרים, אביכם היה יהודי גדול וצדיק, בימי חייו הוא מעולם לא לקח פרוטה של הזולת, ובודאי עכשיו כשהוא בעולם האמת לא היה מוכן לכך שייעשה כאן אי צדק בשמו, היה זה בודאי הוא בכבודו ובעצמו שקרע את שטר החוב כדי למנוע מעוות שלא יוכל לתקון.

צ'ין אדם לחברו

זכות הכנסת אורחים

מנהגו של המגיד מדובנא זיע"א היה, שכשהיה שוכר בית דירה התנה עם המשכיר שהרשות בידו להכניס אורחים לתוך ביתו. קרה הדבר בעיר זמושץ' מקום מגוריו הקודם של המגיד, בערב אחד ראה איש עיוור בשתי עיניו עומד בשוק ונער קטן עומד על ידו להדריכו בדרך, אולם הם אינם יודעים לאן לפנות כי אין להם מקום לינה. המגיד הכניס את האיש ונערו לתוך ביתו וישבו איתו עד שסידר אותם בבית דירה, לימים מת העיוור והנער נשאר בודד וגלמוד. המגיד הכניס שוב את הנער לביתו, חינכו וגדלו כבן, נתגלו אצל הנער כישרונות עצומים, למד בשקידה ועשה חיל, והנער הזה גדל ויהי לגאון בישראל, הלא הוא הגאון רבי שלמה קלוגר זיע"א רבה של ברודי.

מידת החסד של ה"חפץ חיים"

מסופר: בשנת תרכ"ה שימש הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א כר"מ בעיר "וסילישוק". באחת השנים בפרוס חג הפסח קיבל את קצבתו החצי שנתית בסך חמישים רובל, והתכוון לחזור לביתו לחג. והנה נודע לו ששידוכה של כלה יתומה אחת בעיירה עומד להתבטל, משום שאין לה הוצאות לחתונה, ה"חפץ חיים" רץ מיד ומסר את כל החמישים רובל לכלה לצרכי

החתונה, ואילו הוא לווה כסף להוצאות הדרך ושב לביתו בגפו.

עין טובה

בצעירותו היתה להרה"ק רבי דוד מעלוב זיע"א חנות, וכל אדם שהיה נכנס לחנותו לקנות דבר מה, היה רבי דוד מתחיל למנות את כל החנוונים שבסביבתו שאפשר להשיג גם אצלם את המצרך המבוקש, והיה אומר להם: אצל פלוני תוכל לקנות מצרך זה, גם אצל אלמוני, ואם רצונך בכך דוקא, תוכל לקנות אצלי. כאשר בנו הרה"ק רבי משה זיע"א נשא אשה, פתח אף הוא חנות. לאחר זמן פתח מתחרה חנות דומה בסמוך לו, והוא בא בדמעות להתלונן אצל אביו. השיב לו אביו בפליאה: וכי אין אתה מרוצה מכך שגם יהודי אחר מפרנס את בני ביתו באותה סחורה?

כל יהודי הוא אות בספר תורה פעם אמר הרה"ק רבי יוסף יצחק מליובאוויטש (הרי"צ) זיע"א "כל יהודי הוא אות בספר תורה, אך לא כאותיות הכתובות על גבי הקלף העלולות להיקלף, אלא כאותיות החקוקות באבן אשר אין אפשרות שהאות תימחק, אלא לפעמים מצטבר עליהן אבק ואינם נראים, כל מה שצריכים לעשות הוא לנגבן ושוב תתגלנה האותיות כבתחילה".

פילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז מרחשון

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום ראשון כ"ח מרחשון

הרה"ק רבי ליבער הגדול מברדיטשוב ב"ר אברהם אשכנזי (תקל"א)

יום שני כ"ט מרחשון

רבי יצחק שלמה גולדברג מזעליחוב ב"ר יחיאל מיכל מזוויהל (תרל"ב)

יום שלישי א' כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין ב"ר יוסף (שי"ט)
הגה"ק רבי יוסף שמואל אב"ד פפ"ד (מסורת הש"ס)

ב"ר צבי הירש (תס"ד)

יום רביעי ב' כסלו

הרה"ק רבי שמעריל מווערעווארסק (תלמיד הבעש"ט תקל"ז)

הרה"ק רבי משולם פייביש מזאבריז ב"ר אהרן

משה (תקנ"ה)

הרה"ק רבי משולם פייביש הלוי (יושר דברי אמת) ב"ר אהרן משה

הרה"ק רבי ישראל יצחק מראדושיץ ב"ר דוב בער (תרי"ח)

הרה"ק רבי עקיבא סופר (דעת סופר) ב"ר שמחה בונים (תש"ך)

יום חמישי ג' כסלו

רבי מאיר ב"ר משה כ"ץ אביו של הש"ך (ת"ג)

יום שישי ד' כסלו

הרה"ק יעקב דוב מאמשינוב ב"ר ישראל יצחק מווארקי (תרל"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נוליאל הבן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יפרסם יוסף הדר"ס על המעשים.

דיני עניית אמן (י"ב)

א) העונה אמן יהא שמייה רבא בכל כוחו, משבר כל החומות המבדילים בין ישראל לאביהם שבשמים. (וזהר פ' תרומה דף קכ"ט:)

ב) עניית אמן יהא שמייה רבא בקול רם ממש, מציל רשעים מגיהנם וכמובא בזה"ק פ' נח דף ס"ב: כי מי שזוכה לענות יהא שמייה רבא יותר בכח ובכוונה, מציל יותר רשעים, וכל שכן נשמת אבותיו וקרוביו, וכל שכן נשמת עצמו שיצטרך לירד לגיהנם, כי אין לך עוד כמעט איזה פעולה בעולם שינצל על ידה מדינה של גיהנם כמו זה. (שומר אמונים, מאמר פתחו שערים, פרק ו')

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

מברכים חודש כסלו

המולד יום ראשון שעה 4:07 דקות חלק 1

ר"ח ביום שלישי בשבת

שרידי אדוקים